

REVISTA Bisericească

Biblioteca Universității
Cluj

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

Noul Episcop al Aradului: Dr. ANDREI MAGER

Marele colegiu electoral întrunit la București în ziua de 10 I. c., a ales în scaunul de Episcop al Aradului, cu o majoritate covârșitoare de 129 voturi din 153, pe P. S. Arhieru-vicar Andrei dela Oradea. Exprimându-ne deplina noastră satisfacție pentru acest rezultat, trebuie să felicităm suprema corporațiune bisericească centrală, că s'a știut ridica la înțelegerea adevăratelor noastre interese național-religioase, cari singure trebuie să stăpânească gândul și simțirea ortodoxă în orice parte a țării întregite.

Reprezentanții eparhiei Aradului pot fi mulțumiți, că prin atitudinea lor dărză și solidaritatea lor exemplară au dus la biruință un steag de luptă, în care au crezut cu toată puterea conștiinței lor curate și cinstite. Departe de a fi micșorat ceva din vrednicia lor criticile neavenite, ce s'au produs într'un moment de supărare pripită din partea unor alegători distinși, ele dinpotrivă au pus și mai bine în evidență bărbăția arădanilor, sporind prestigiul bisericii ardeleni în fața opiniei publice.

Fără a se gândi o clipă să se preteze la acte de regionalism deplasat, cum au fost acuzăți pe nedrept, ei au ținut să valorifice un principiu fundamental al vieții Bisericii noastre: dreptul Eparhiei de a-și alege Episcopul în complectă libertate, fără nici o bruscare a dorințelor ei legitime. Căci să fim bine înțeleși: unificare nu înseamnă de loc suprimarea voinței părților constitutive, și înlocuirea ei cu o putere centrală atotstăpânitoare, ci armonizarea forțelor periferice, prin liber consimțământ, spre a lupta pentru același ideal comun, chiar de pe fronturi diferite.

Când deci reprezentanții Aradului și cu ei împreună ceilalți delegați ai Mitropoliei noastre, s'au declarat atât de intransigent pentru P. S. Arhieru Andrei Mager, n'au făcut decât să servească principiul atât de

scump al unității bisericești, alegându-și un cârmuitor perfect cunoscător al eparhiei, și deci în măsură s'o lege cu toate firele morale de creșterea centrală, integrând-o cât mai desăvârșit în viața generală a Bisericii.

Astfel privind problema, avem bune motive să credem, că noul ierarh va împlini toate speranțele, ce se leagă de păstorirea la care este chemat.

Întâi, pentru că aduce o serioasă experiență a cârjei arhieresti, dobândită în eparhia Orăzii, unde mai bine de un deceniu a activat în toate domeniile cu neobosită râvnă și remarcabilă competență.

Al doilea, pentru că este stăpân pe o intensă știință teologică, pe care o fructifică neconținut în calitate de profesor și rector al Academiei teologice din Oradea.

Al treilea, pentru că a dat probe de o călugărie trează și virtuoaasă, așa cum o cer rânduelile canonice și bunele noastre tradiții, spre a învălui tronul episcopal în aierul de sfințenie și pietate, dorit așa de mult de mulțimea credincioșilor cucernici.

Și în sfârșit, pentru că mai are și avantajul de a fi crescut ca fiu al Eparhiei într'o vrednică familie preotească, și deci să poarte în suflet toată frământarea acestui colț de pământ, cu bucuriile și dorurile lui.

Să nu uităm însă admirabila formație arhierescă, ce a câștigat-o în școala neîntrecută a octogenarului vlădică P. S. Roman, figura luminoasă și ideală a Bisericii românești, cum puține le-am avut în trecutul nostru.

Puneți la olaltă toate aceste calități alese, și veți avea conturată, în linii sumare, personalitatea noului Episcop al Aradului. Astfel golul dureros lăsat de regretatul Episcop Grigorie, a cărui muncă fenomenală a stârnit uimire și admirație, va putea fi împlinit cu succes, în cursul vremii, de către urmașul său în scaun.

Cucernic și cumpănit, înțelept la sfat și spornic la faptă, pasionat al credinței și iubitor de neam, nu ne îndoim că P. Sf. Andrei va fi una din podobeale Bisericii noastre, spre care vom privi cu iubire și recunoștință.

Acolo pe granița de vest, unde interesele noastre religioase și naționale, sunt mereu

„Și iată că vei zămisli în sânul tău și vei naște un fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul celui Prea înalt se va chema și Domnul Dumnezeu și va da lui tronul părintelui său David.“

Luca 1, 30—31.

Urme românești în Răsăritul ortodox.

— Cartea dlui M. Beza. —

În bogata lui carte nouă, împodobită de fotograffii în culori, hărnicia norocoasă și pricepută a cuprins noi descoperiri, care învederează strălucit influența ce a avut în răsărit arta și cucernicia izvorâte de pe plaiurile noastre. La muntele Sinai și în Ierusalim, la muntele Athos, în insulele Chipru, Rodos, Paros, în bibliotecile și altarele mănăstirilor, dl. Marcu Beza a transcris și a fotografiat documente, cărți sfinte, icoane și odoare, cărora profesorul N. Iorga le-a dăruit prețioase comentări, așezându-le în însemnata lor valoare istorică și artistică.

Păstrăm convingerea, că și la noi în țară ar fi nespuse de folositoare aceeași râvnă de cercetător a dlui Beza, pe un tărâm uriaș, unde abia o singuratică muncă strălucește.

Darurile de odinioară din închinările cucernice au păstrat paginile evangheliei ferecate în argint — a lui Ieremia Movilă, și a Episcopului Luca, hrisoave dela Petru Rareș și dela Miron Barnoschi, cărți sfinte dela Matei Voevod și Ieromonahul Porfirie, evanghelii slavone...

Apoi chivotul cu stemă domnească al lui Alexandru Lăpușeanu, Pomełnice, icoane ferecate în argint dăruite de Ștefan cel Mare și Matei Basarab, Capul Sfântului Grigorie în chivot dăruit de Doamna lui Șerban Cantacuzino, Patriarhul lui Petru Rareș și icoana dăruită de Vladislav, Iconostasul lui Neagoe Basarab și Măna lui Ion Gură de Aur, în cutia de argint dăruită de Brâncoveanu Constantin, Evanghelia lui Mircea Ciobanu și Chivoturile lui Matei Basarab și acel al lui Neagoe, ciudatul portret al aceluiași Voevod cu

lovite de acțiunile oculte sau fățișe ale dușmanilor interni și externi, numai o energie tânără, viguroasă și luptătoare poate garanta biruința sufletului românesc.

Fiindcă îl credem destoinic să ne-o dea, facem P. S. Andrei cele mai călduroase urări din prilejul alegerii sale, bine inspirate de Duhul sfânt și de conștiința religioasă a congresului național bisericesc.

fresca dela Atos, câte minuni necunoscute muzeelor noastre, și din care numai cartea pribegitorului Marcu Beza ne aduce arătări. Nu am izbutit să amintesc decât o parte din imaginile care însoțesc un text sobru și emoționant, prin care străbat înflorit însușirile scriitorului, și dragostea de trecut a cercetătorului pasionat.

E o carte ce prin munca, talentul și izbânda descoperirilor, își are loc între cele de frunte.

(„Universul“).

ADRIAN MANIU

Românii săcuizați și Ungurii. Mișcarea pentru redobândirea românilor înstrăinați din Săcuime a trezit spaimă printre conducătorii partidului maghiar al contelui Gheorghe Bethlen. Văzând, că încep să se înalțe din nou biserici românești prin satele săcuizate, și-au propus să împiedice procesul de românizare cu orice mijloace. Un deputat de-al lor Iosif Viller, neamț maghiarizat și căsătorit cu o româncă, se arată foarte tulburat, ca orice renegat de altfel, și declară într'un articol că dumnealor nu admit trecerile religioase, cari încep acum în stil mare. Asta o credem, dar îi răspundem că Statul nu se va lăsa intimidat de asemenea împotriviri soviniște, când e vorba de o acțiune de reintegrare națională. S'o lase deci mai domol agenții Budapestei, căci altfel pot face cunoștință cu rigorile sancțiunilor.

Mama în lumina creștinismului.

— Romanul „Mamina“ de Al. Lascarov-Moldovanu. —

Diametral opusă mentalității care stăpânește societatea modernă, concepția sulevată în romanul cu titlul de mai sus, se integrează armonios în doctrina creștină. Atmosfera caldă a căminului familiar se desprinde la fiecare pas din lectura acestei cărți, destinată anume pentru aprofundarea îndatoririlor pe cari le are mama față de familie și identificarea ei cu responsabilitatea ce-i incumbă educarea odraslelor ei.

Viața patriarhală care e înfățișată în acțiunea romanului, se scurge modest și liniștit la moșia celor doi soți: Jan și Irinuca, cari formează personajele principale. Irinuca, dotată cu un suflet nevinovat și crescută în nota tradiției sănătoase, după principii adecvate moralității pure, primește să se căsătorească cu Jan. În curând ea acceptă să devină mamă, considerând maternitatea ca o îndatorire conexată cu scopul ultim al vieții și astfel e învrednicită de Dumnezeu cu cinci copii: Alexi, Irinel, Gri, Alina și Ștefan. Copiii constituie pentru ea preocuparea de căpetenie și toată strădania ei se îndreaptă către creșterea lor, iar ei într-una din zile în jocurile lor îi schimbă numele din „mama Irina“ în „Mamina“. Mama a râs de drăgălășenia lor, — și de atunci printr-o taină nedeslegată toată lumea i-a zis „Mamina“ (pag. 51).

Viața Maminei se confundă cu viața căminului familiar și izolarea ei în mediul patriarhal dela țară nu stărnește dorul de senzațional, sau de avânt în vârtejul lumii ușuratică dela oraș. Când întâmplarea face să petreacă pe un moment într-o societate dela oraș, unde abundă obscenitățile, ea se revoltă contra spiritului de aversiune ce domnește aici față de copii în general și desamăgită de cele văzute aici, se întoarce cu Jan al ei la copii și-și continuă liniștit viața, preocupându-se exclusiv de creșterea odraslelor lor dragi.

Se abat însă și necazuri asupra lor. Seceta, pierderea unei fetițe: Iri-

nel, războiul și altele. Cei scumpi pleacă și-și dau obolul pentru salvarea patriei, iar acasă rămâne Mamina cu cei doi copii mai mici: Alina și Ștefan, nădăjduind că toate se vor sfârși cu bine, iar cei plecați se vor întoarce acasă.

Războiul se termină. Jan și Alexi se întorc, iar Gri moare pe front. Mamina se resemnează consolându-se cu cuvintele lui Jan: „Toată lumea a dat jertfe... ..Gri e jertfa noastră, Mamina dragă“ (pag. 160).

În capitolul „Rob fericit“ din roman, dl Al. Lascarov-Moldovanu ne lasă să vedem limpede imperioasa datorie pe care o avem când copiii au apucat pe povârniș. Alina, fiind studentă la facultate întâlnește un tânăr de clasă și intenționează să se căsătorească cu el. Sfaturile părinților de a o abate dela acest gând rămân glas în pustiu, ba ei chiar caută să-și justifice această alunecare ea fiind datorită spitalului vremii. „Ce să le faci? Vremuri ciudate“ (pag. 177). Însă tocmai în momentul când faptul era să fie consumat, Mamina exclamă cu un oftat adânc: — „Nu se poate... Nu-mi las eu copilul să se înec!“ (pag. 177). Și nici nu l-a lăsat. L-a smulț din ghiarele pierzării, pentru că în sufletul ei străbătuse: „iubire, milă de copil, durere de mamă spăimântare fioroasă, răspundere în fața lui Dumnezeu“ (pag. 180). Și în pragul bătrânețelor s'a bucurat de prinosul recunoștinței pe care i-l aduc copiii și nepoții deopotrivă în cadrul unei sărbători alese.

Această carte ridică un cult familiei și rostului pe care-l are această instituție în lume, de aceea poate servi ca un cod de îndrumări prețioase pentru mulți cari și-au determinat greșit axa vieții, iar acei cari trăesc potrivit vederilor înfățișate în ea, își pot regăsi în cuprinsul ei întreg felul lor de a fi. Limba ușoară în care e scrisă, și prețul redus face posibilă răspândirea ei în cercuri cât mai largi.

Pr. ION BUNEA-Năsăud.

Cimitirele noastre.

Trecând prin cimitirele noastre mai ales prin acelea dela sate și privind asupra lor, cu durere trebuie să constatăm și să recunoaștem că: încă și azi unele își fac impresia că ar fi niște locuri pustii, sau în cazul cel mai bun, pășuni comunale. Se fură crucile dela morminte. Ba unele cimitire sunt copleșite de spini și mărăcini. Așezat un mort în groapă, nimeni nu se mai interesează de mormântul lui. Odată cu el a plecat totul. Nici o urmă vizibilă. Iar sfârșitul este că, după câțiva ani ne mai cunoscându-se nici urme de mormânt, este natural ca la săparea gropilor noi, să se scoată oseminte și bucăți din sicriul morților îngropați mai înainte în același loc. Ce păcat!

Această situație trebuie să ne dea de gândit. Așa nu mai poate merge. De aceea cred că a sosit timpul, ca fiecare din noi, în parohiile noastre să începem o adevărată ofensivă, pentru transformarea acestor cimitire în frumoase locuri de odihnă pentru cei morți, pentru ca în felul acesta pe viitor fiecare cimitir ortodox să fie câte un „*parc al morților*“.

Să nu uităm că suntem biserică dominantă în Stat, deci pe lângă altele și cimitirele noastre ortodoxe trebuie să predomine asupra tuturor celorlalte cimitire, atât în frumusețe cât și în buna întreținere.

Și iată de ce:

Cimitirul este comoara cea mai prețioasă a unei comune. El este loc sfințit prin rugăciuni și multe lacrimi. El este locul unde se odihnesc oșmintele scumpiilor noștri: moși, părinți și frați. Și înfățișat este locul unde la capătul vieții noastre pământești ne vom odihni și noi. Și atunci oare nu merită acest loc mai multă atenție, o mai bună îngrijire și o altă înfățișare? Sigur că da.

Flori pe mormânturi, nu mărăcini! În mirosul parfumului plăcut de flori alese să-și doarmă părinții și frații noștri morți, somnul lor. În boabele arginții de rouă și picuri de ploaie de pe acestea flori, să ni se scalde sufletele de iubirea vecinică ce le-o datorăm. În ele să ni se oglindească

chipul morților noștri. Și prin acestea boabe, odată cu razele soarelui, să pătrundă la ei și căldura inimilor noastre insetate de dorul lor.

Pentru a se ajunge la un rezultat bun, găsim foarte potrivită Sămbăta lui Lazăr. Și iată de ce. În această zi de post și primăvară se fac procesiuni în cimitirele noastre, iar credincioșii duc ramuri la morminte. Deci înainte de procesiune, fiecare trebuie să ridice frumos mormintele și să le samene cu flori. Apoi să repare crucile căzute. Să stărpească mărăcinii și în locul lor, să se planteze, unde e cazul, arbori frumoși. De sigur că într-o ordine oarecare și estetic. Bine înțeles fiecare la mormintele familiei lui. Iar de mormintele streine și celea părăsite se poate îngriji comitetele parohiale, cari să fie cele dintâi ca pildă.

Nimic mai impresionant decât să vezi că în aceasta zi a morților, un sat întreg se găsește cu mic și mare pentru câteva ore la lucru în cimitir. Și să privești apoi cum câte o copilă orfană se silește să pună la mormântul mamei sale flori. Sau un băețuș care se trudește din răsuputeri să întrecă prin frumusețe mormântul tatălui său, pe toate celelalte morminte din cimitir.

Ar fi nu numai o zi când cei vii ar cerceta pe cei morți, ci și o zi de adâncă meditație.

Însă paralel cu aceasta am smulge indiferentismul și am sămăna în sufletele credincioșilor noștri îndemnul de a fi totdeauna cu grijă, cu respect, cu recunoștință și iubire desăvârșită față de toți cei ce au trecut la cele vecinice. Și înfățișat i-am trezi pe toți cei vii la rugăciuni ferbinti către Atotputernicul Dumnezeu, pentru odihna sufletelor morților noștri.

Pr. IOAN VELȚAN

„Căci împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și beaură, ci neprihănire, pace și bucurie în Duhul sfânt.“
Romani, 14, 17.

„Și veți fi urâți de toți pentru numele meu; iar cel ce va răbda până la urmă acela se va mântui.“
Marcu, 13, 13.

FOILETON

Un manuscris.

(Urmare și fine)

Pe paginile 5 și 6 (ultima coală) se găsesc „Notițe istorice despre biserica Sf. Treimi greco-orientale“:

— „În cetățile săsești din Ardeal până la 1848 Românilor indigeni nu le era iertat a ridica biserici, iar cei ce locuiau se foloseau de o capelă mică sau cum se zicea „casă de rugăciune“. De biserică românească cu toacă și clopote nici vorbă nu era. Tot cam asemenea era și prin satele săsești, cât putea alungau adunătura Românilor și până la 1783 nici loc de biserică nu le dădea și atunci numai la porunca eșpanului (prefectului) Iosif al II a conces a-și face Români biserici în sate săsești, și nici pământ săsesc nu le era permis să cumpere mai până la anul 1860, românii între sași erau foarte strimtorați și lipsiți de pământ. Negoțul și meseriile încă erau oprite

Românilor ardeleni și numai sub firma de Greci puteau purta negoț și după 1699, când s'a făcut pace între Austria și Turcia, la Carlovitz și în anul 1718 la Pașorovitz făcând tractat acolo că sudiții turcești sub cari înțelegeau Greci, Români, Bulgari, Sârbi, toți aceștia să fie liberi a face negoț în Austria, Ungaria și Ardeal; astfel guvernul ardelen la anul 1796 hotărăște: 1. ca sudiții turcești de religie creștină și de naționalitate diferită veniți în Ardeal și Ungaria să le recunoască de corporațiunii sub numele de „compagnie grecească“ „cives Graeci“ și alți negustori din alte țări supuse Turciei, creștini de orice naționalitate cari formau așa numita „Compagnie grecească.“ Acesta se privia pe sine ca o ceată privilegiată și avea o capelă proprie în Târgul boilor în cetate oprind civilor așa numiți Greci folosirea acestei capele, fiindcă cei mai mulți erau Români, adevărat ironia sorții — ca străinul să aibă mai mult drept în țara ta ca românul băștinaș — moștean.

— „Negustorii așa numiți „civi Graeci“ 49 la număr de religie greco-orient. din cetatea Bra-

șovului între cari se aflau 22 români adevărați, cereau la an. 1785 drept a-și ridica biserică corespunzătoare în Cetatea Brașovului, și prin contribuiri benevole dela ei și dela biserici din țara românească, s'a început zidirea bisericii, care la an. 1789 s'a și sfințit de unde se vede că această biserică eră fără caracter național pentru toți creștinii de religie răsăriteană. L'a făcut însă spiritul timpului creștin de caracter să fie grecesc. Membrii companiei grecești, cari priveau cu ochi răi ridicarea bisericii de către regulatorii așa numiți „cives graeci“, mai înainte de sfințirea noii bisericii începură a influența la Episcopul greco-ort. al Ardealului Nichiticiu, sârb de origine ca să-i îndreptățească și pe ei la biserica cea nouă. Adevărat: Ariciul s'a făcut stăpân în casa sobolului, cum se zice — de unde se iscară multe certuri și procese, cari nici azi nu s'au isprăvit. Destul că la biserica aceea s'a slujit atât în limba românească, cât și în cea grecească până de curând. Deși biserica s'a ridicat mai mult cu bani și ajutoare românești și prin Români, totuși streinii sprijiniți de

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de toamnă din protopopiatul Cluj.

Conferința de toamnă s'a ținut la Apahida în ziua de 8 Noembrie c.

Serviciul divin s'a făcut de aproape toți preoții din protopopiat, în frunte cu P. O. D. prot. N. Vasiu. Biserica era nelcăpătoare pentru poporul adunat la rugăciune. Răspunsurile la sf. Liturghie au fost date de corul tineretului, condus de un învățător. La sfârșit, P. O. D. Prot. N. Vasiu, arată întreita sfințenie a praznicului de azi.

S'a făcut apoi doxologia cuvenită praznicului național, iar la sfârșit s'a slujit un parastas pentru odihna preoților cari au servit în parohia Apahida. Răspunsurile și cântările funebre, au fost date de preoți.

După masă s'a ținut conferința intimă, la care s'a citit de către mai mulți preoți tema oficioasă: „Cu ce mijloace putem combate indiferentismul religios?” S'a ajuns la concluzia, că indiferentismul religios, din mijlocul societății de azi, se poate combate, printr-o biserică vie, activă, condusă de un cler luminat și bine pregătit. S'au mai citit și rapoartele preoților despre activitatea lor în parohie, din cursul anului curent, iar la sfârșit mai multe ordine ale Ven. Consiliu Eparhial.

La orele 4 p. m., s'a ținut o șezătoare la școala primară, care iarăși a fost onorată de toți intelectualii din sat și de un număr mare de țărani. Sâmburele acestei șezători a fost conferința P. O. D. prot. N. Vasiu: „Rostul bisericii în trecutul neamului.” „Neamul nostru a fost creștin din naștere; cine și-a lăsat credința strămoșească a fost pierdut și pentru neam; biserica prin jertfă a susținut școala confesională, ca poporul nostru să țină pas cu lumea și să nu-și piardă sufletul și limba; cu mult mai mult am fi făcut pentru neam, fără unirea unei părți a românilor cu catolicii, etc.” La urmă de tot, pr. Ioan Lazar, noul paroh, mulțumește tuturor pentru prezență și contribuția dată, ca în adevăr a-

ceastă conferință preoțească și instalare de preot, să fie o manifestație ortodoxă. Mai promite că va face tot ce îi va sta în putință, ca ceea ce așteaptă dela el să fie realizat.

Cu imnul „Cuvine-se cu adevărat...” s'a încheiat această frumoasă serbare românească din Apahida.

Pr. AXENTE TOMUȘ

*

Conferința preoțească de toamnă a protopopiatului Reghin.

Preoțimea își ține conferința administrativă de toamnă în parohia Râpa-de-jos la 17 Noembrie.

La orele 9 și jumătate se începe serviciul divin, oficiat de un sobor de preoți sub conducerea pâr. prot. I. Maloș, iar răspunsurile le-a dat corul format din preoți.

La priceasnă a predicat pr. Const. Cotuțiu-Ibănești-pădure. În predică explică Evanghelia zilei dela care face legătură cu doctrina bisericii despre ierarhie.

După terminarea sf. Liturghii ia cuvântul dl Dr. Eugen Nicoară medic primar în Reghin și președintele F. O. R. despărțământul Reghinului.

În cuvinte vibrante și entusiaste chiamă poporul românesc la pocăință, la o viață cinstită și creștină. În vorbire face amintire despre descoperirea dumnezeiască dela Maglav, care trebuie să schimbe viața păcătoasă de până acum, căci altcum urmează pedeapsa dumnezeiască. Cu aceasta ocazie se ține adunarea generală a F. O. R., făcând o dare de seamă despre activitatea acestei Asociații creștine. Am constatat cu mare bucurie din aceasta dare de seamă, că președinte dl Dr. E. Nicoară e un adevărat apostol al ortodoxismului.

Urmează oficierea sf. Maslu pentru bolnavi, de către 7 preoți, și sfințirea monumentului eroilor, ridicat din daniile sătenilor și ajutorul „Astrei.”

După terminarea serviciului vorbesc pâr. prot. I. Maloș, dnii Dr. Alexandru Ceușian fost deputat și avocat în Reghin în numele Ligei Anti-

revizioniste, dl Dr. V. Niculescu medic în Reghin, dl Dr. E. Nicoară și parohul din loc pr. I. Buiu.

Preoțimea după masă se retrage la conferința intimă. La ordinea zilei tema oficioasă: „Cu ce mijloace putem combate indiferentismul religios?” Se citesc 2 lucrări a pr. Moldovean din Deda-Bistra și Gh. Nariță din

Lueriu. Se încinge o vie discuție asupra temei luând cuvântul toți preoții. Concluzia este, că indiferența religioasă s'o combată preotul prin predici, șezători culturale și religioase pentru bătrâni, iar pentru tineri prin formarea de coruri bisericești, de societăți educative ș. a.

Pr. CONST. COTUȚIU

INFORMAȚIUNI

Sărbătorirea P. S. Episcop Roman. În ziua de Sf. Nicolae P. Sf. Episcop Roman Ciorogariu al Oradei a împlinit vârsta de 83 ani. Evenimentul fericit a fost prăznuit în orașul de reședință cu mare însuflețire, la școala normală Iosif Vulcan. S'au rostit cuvinte entusiaste la cari octogenarul ierarh a răspuns plin de emoție, mulțumind lui Dumnezeu pentru harurile cu cari l-a binecuvântat. Ne asociem și noi cu tot sufletul la această sărbătorire rară, dorind P. S. Episcop Roman sănătate deplină spre a se bucura de roadele unei munci intense și strălucite, cum puține se găsesc în analele vieții noastre naționale.

Date biografice despre P. S. Episcop Andrei Mager. Noul episcop al Aradului P. S. Andrei Crișanul s'a născut în anul 1891 în comuna Saturău, jud. Arad, unde tatăl său Traian era preot, mai târziu protopop în Buteni. A urmat clasele primare în comuna sa natală și le-a terminat în Timișoara. Studiile liceale le-a făcut în Arad și Beiuș, terminând liceul cu nota generală foarte bine. Între 1909—1913, a urmat facultatea de teologie luându-și doctoratul la Cernăuți. La Budapesta și-a terminat facultatea de litere. În 1914—1917 a condus internatul diecezan din Beiuș în calitate de rector. În toamna anului 1910, chemat la Oradea de actualul episcop Roman Ciorogariu, devine colaboratorul său

nedespărțit. În toamna anului 1923 devine rector și profesor la Academia de teologie din Oradea, în care calitate funcționează până azi. Între anii 1921—1924 redactează foaia eparhială „Legea Românească”. În 1924 este tuns monah, în 1926 este hirotonisit arhieru vicar. Noul episcop a făcut călătorii de studii în Anglia, Franța, Germania și Italia. În 1925 a fost decorat cu ordinul Sfântului Mormânt. Pentru răspândirea culturii franceze i s'a conferit gradul de ofițer al Academiei franceze. P. S. Andrei vorbește bine germana, franceza, engleza și are o frumoasă cultură generală.

Episcopia Timișoarei. În Senat pâr. Vichentie Pirtea a întrebat guvernul în ce stadiu se află chestiunea Episcopiei din Timișoara, cerută de interesele Banatului. A răspuns dl Al. Lapedatu ministrul Cultelor, declarând că hotărârea de înființare luată de Congresul național-bisericesc se află acum la Sf. Sinod, care urmează să-și dea adeziunea. După aceasta Domnia Sa va întocmi proiectul de lege supunându-l Parlamentului. Foarte bine. Am dori însă ca deodată cu aceasta să se dea viață legală și Episcopiei din Maramurăș, care este mai urgentă din punct de vedere național.

Alegerile de Episcopi. Rezultatul scrutinului pentru alegerea de Episcop al Aradului

legile statului nefavorabile nouă, astăzi¹⁾ dispun de ea și de fundațiunile făcute de strămoșii noștri la această biserică cu scopul de-a preamări pe Dumnezeu, iar nu pentru susținerea inamicilor noștri.”

Brașovul față cu țara românească.

— „Brașovul ca oraș comercial avea mari legături cu România, așa că pentru Brașov și orașele comerciale din Ardeal, țara românească era o vacă de mulș și de aceea Sașii din Brașov chiar și pe Românii din Șchei îi favorizau în comerțul lor, așa că în general referințele Sașilor cu Românii din România erau intime și se ajutau împrimutat. Istoria ne spune că Voevozii Români și alți boeri stăteau în bune relații, ba unii aveau case în cetate și petreceau cu lunile aci²⁾ și în cazuri de războiu Voevozii români căutau scut. Arhiva cetății Brașov conține multe corespondențe între Magistratul Brașovului și Voevodul României.”

În „Calendarul dela Sibiu pe anul 1823, sub titlul „Testamentul Prințului Grigore Brâncoveanu

¹⁾ Pe când scria autorul.

²⁾ Precizate în Iorga, Meteș, Dragomir.

despre dania făcută Bisericii și Școalei dela Sf. Treime din Brașov, din luna Aprilie 1823” se găsește publicat cu caractere chirile vâcăreștine, într-o limbă arhaică (sec. XVIII) cu unele expresii germane și slavone.

În acest calendar e reproducă numai partea I, până la „Notițe istorice” și se termină în felul acesta:

— „Aceasta s'a dat în târgul Brașovului la anul D. N. I. H. 1823 în luna lui Aprilie și spre mai bună încredințare de mine însuși stăpânitoriul de bună voe s'au întărit și spre mai bună siguranță cu iscălitura și pecetea mea s'au întărit. — A. G. Brâncoveanu mare logofăt al Pravilelor. Adevăresc cele de mai sus Arhimandrit Teodosie pr. din Brașov mărturie.

Acest act autentic (în original) e în Arhivele Statului, de unde s'a copiat și în „Calendarul” citat. De pe acest original s'a făcut o copie autentică de logofătul pravilelor. Autentificarea nu există nici în „Calendar” nici pe manuscrisul nostru, care a fost scris de Ion Comănescu, ci am

găsit-o întâmplător copiată pe o hârtie dela „Muzeul Ardelean” al Bibliotecii Universității din Cluj.

Reproducem textul autentificării — „Copia aceasta este asemenea cu originalul și iscălitura și pecetea a Sup. Prințip G. Br. s'au cetit și după ce s'au găsit că iastă din cuvânt în cuvânt asemenea și din partea Logofetei noastre spre mai multă încredințare la tot locul întărit

Anul 1823 luna 3 Logofătul cel Mare a pravilelor Nr. 6351. Indescifrabil.

Spre conformitate cu originalul Indescifrabil.

Dar cine e Ion Comănescu și de unde a tradus actul? De sigur Ion Comănescu a fost un preot ortodox din „țara Ardealului” iar actul de mai sus l-a găsit în limba gnrmană la Arhiva dela Brașov sau Sibiu și le-a tradus în limba „vechilor cazanii”, în limba simplă dela țară, iar spre a nu fi considerat de înșelător a copiat și textul german și le-a scris pe aceeași hârtie. Traducerea e bună, fără germanisme.

IOSIF E. NAGHIU, stud teol.

a fost următorul: din 153 voturi exprimate au vrinit: P. S. Andrei Mager 129, Arhim. I. Scriban 11, Simedrea 3, Arhiero Grigorie Leu 2, Episcop Vartolomeu 1, Arhiero V. Pocițan 1, Arhiero Filaret Jocu 1, Arhim. Chesarie Păunescu 1. Au fost și 4 voturi nule. Pentru scaunul dela Bălți a reușit: T. Simedrea.

Se răresc rândurile celor buni și vrednici. Zilele acestea au închis ochii doi din cei mai vrednici preoți ai eparhiei noastre și anume fostul administrator protopopesc Teodor Șovrea din Fănațe și Vasile Stănescu, preot emerit din Grindeni (Luduș). Amândoi și-au încheiat cursul vieții cu cinste și amândoi aparțin generației trecute, amândoi au lăsat urme cari vor fi amintite cu laudă. Răposatul Șovrea, a lăsat bisericii noastre și doi fii unul preot și unul președinte al Curții de Apel din Timișoara iar părintele Stănescu a lăsat parohiei o biserică frumoasă și credincioși disciplinați. Următorii lor în scaunele de preoți și păstori să ia aminte și în faptele lor să se povățuiască de spiritul prea vrednicilor înaintași.

Dumnezeu să-i odihnească!

Concurs de datini strămoșești. Și în anul acesta, ziarul „Universul“ va organiza la București un concurs al datinelor de Crăciun și Anul nou, la care vor participa echipe de școlari în costume naționale. Se vor da premii însemnate pentru colindele și datinele următoare: Steaua, Icoana, Nunta țărănească, Irozii, Sorcova, Semănatul, Capra, Căii, Ursul, Vasilca și Plugușorul. Nu putem decât să fim recunoscători dlui Stelian Popescu, pentru aceasta frumoasă inițiativă, menită să cultive iubirea pentru obiceiurile noastre religioase, atât de minunate, dar gata să dispară din viața orașelor și pe alocuri chiar dela sate.

Se mișcă și Ardealul. Acțiunea pentru infometajii din Basarabia a început să găsească ecouri mai reale și pe plaiurile noastre. După pilda atâtor localități din vechiul regat, unde milostenia este mai activă, iată că și Ocna-Sibiului a hotărât să îngrijească 30 copii basarabeni. Funcționarii din loc au convenit să dea contribuții lunare în bani, iar o seamă de săteni alimente în natură și găzduirea părintească a copiilor în în casele lor. Gestul este mișcător și ar fi de dorit ca el să găsească răsunet cât mai larg.

Serbătoarea unor ziaristi. Astăzi Duminecă 15 c. Sindicatul presei ardeleni a serbat un grup de gazetari cari au împlinit 25 de ani de activitate profesională. În fruntea lor se găsește p. prot. Ioan Moța dela Orăștie și dl T. V. Păcățianu octogenarul care a condus „Telegraful Român“ din Sibiu timp de 17 ani, apoi V. Braniște și I. Brotea dela „Gazeta Transilvaniei“, Horia P. Petrescu, Seb. Bornemisa, Gh. Stoica, Lucian Bolcaș, Ion Clo-

potel, Ion Agârbiceanu ș. a. Serbare binemeritată, la care ne asociem cu toată inima, mai ales când ne dăm seama de rolul important al presei ardeleni din epoca unguerească, când ținerea unui condei în mână echivală cu o spadă de luptă națională. M. Sa Regele Carol II. a trimis decorații sărbătoritorilor.

Lămuriri utile. P. S. Savu din Ocnele-Murășului ne trimite o serie de lămuriri, cari rectifică câteva afirmațiuni din art. p. A. Eftimie din Nr. 47 al gazetei noastre. Lipsa de spațiu nu ne permite să-l dăm în întregime. Reținem deci din el ceea ce este esențial, și anume, că p. Savu se găsește afară de orice culpă în ce privește stăruirea școlii nouă din comuna Uioara-de-sus, zidită exclusiv prin contribuția credincioșilor de acolo, cari toți sunt greco-catolici. În consecință, n'avea nici o calitate de a pretinde dreptul de slujire. Luăm act de aceste rectificări binevenite, isvorâte dintr-o perfectă bună credință. Aceasta o așteptăm dela toți colaboratorii noștri, spre a nu fi siliți să revenim cu însemnări ca cele de față.

Congresul funcționarilor. În zilele de 6, 7 și 8 Decembrie c. a avut loc la București congresul general al funcționarilor publici din toată țara. În Moțiunea votată, după însuflețite debateri, ei formulează o serie de revendicări din cele mai juste. Astfel cer: inamovibilitatea funcționarilor administrativi dela stat, județ și comună, armonizarea salariilor, drept la gradă și la înaintare automată, pensionare cu ultima leafă, ajutor de familie de fiecare copil, înălțurarea cadrului disponibil, revizuirea numirilor ilegale, suprimarea sumulului, raționalizarea serviciilor publice etc. După cât se vede tot cerea drepte, menite să aducă o îmbunătățire în soarta acestei clase oropsite, dar și o ridicare a prestigiului administrației noastre, care lasă încă mult de dorit. Sperăm, că guvernul va ține seama de aceste doleanțe, cum de altfel a dovedit-o și altă dată.

Corul bisericesc din Turda la Cluj. Duminecă în 8 Decembrie c. corul bisericesc din Turda ne-a făcut o deosebit de plăcută surprindere, că a venit la Cluj și a dat răspunsurile liturgice în catedrala noastră episcopescă.

Credincioșii, cari au umplut mărețul locaș de închinare până la ul-

timul loc, au ascultat cu profundă evlavie frumoasele cântări, executate duios și precis de acest mare cor mixt, ce face multă cinste Turdenilor. Onoare coriștilor, cari prin prestațiile lor se dovedesc vrednici să aibă conducător un măiestru destoinic, ca dl profesor Jasinski, căruia îi dorim, ca în fruntea corului său să aibă mulți ani fericiți tot astfel de succese strălucite, ca acesta dela catedrala noastră din Cluj.

Al 30-lea ajutor din „Fondul ajutorului preoțesc“ al eparhiei Clujului, în sumă de 55.200 Lei, s'a acordat dnei preotese văduve Eufenia Stănescu, după fieiertatul preot pensionar Vasile Stănescu din Grindeni, decedat la 7 Decembrie 1935.

Consiliul eparhial.

Mulțumită publică. Mulțumim și pe această cale dlui ministru Alexandru Lapedatu, pentru ajutorul dat bisericii noastre în material lemnos fasonat, pentru zidirea casei parohiale, în valoare de 20.000 Lei.

Oficiul parohial ort. rom. Mociu.

Războiul din Africa. Luptele dintre italieni și etiopieni devin tot mai înverșunate, și se pare că adevăratele bătălii decisive abia acum vor avea loc. Aviația italiană execută raiduri îndrăznețe și bombardamente cumplite, cum au fost cele asupra orașului Dessie, distrugându-l complet. Poporul italian face sacrificii imense, oferind bijuterii și obiecte de aur și argint. Franța și Anglia elaborează noi proiecte de pacificare, atribuind Italiei provincii din Abisinia și alte avantagii. Totuși suntem încă departe de încetarea ostilităților.

Consiliul Eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 7388/1935.

Comunicat oficial.

Nemai putându-se admite în corpul socotelilor de fine de an ale parohiilor, ca *chitanțe*, petece de hârtie, rupte, scrise cu creionul și peste tot lipsite de estetică, am tipărit la Librăria noastră eparhială blanchete de chitanțe și contrachitanțe, în blocuri de câte 100 bucăți costând blocul numai 16 Lei.

Am însărcinat totodată Librăria de a trimite acum prin P. O. Oficii Protopoști pentru fiecare parohie câte 1 bloc de chitanțe și 1 de contrachitanțe.

Prețul acestora — conform facturii — P. O. D. Protopopi, îl vor reține din salariile preoțești pe luna Noembrie a. c., în contul respectivelor parohii.

Comenzile din viitor vor fi tot 16 Lei de suta de chitanțe, fără porto. Ordonăm totodată ca orice bani plătiți de epitropie parohială să fie justificați cu *chitanțe legal timbrate*. Răspunderea și orice pagube materiale provenite din netimbrarea legală a chitanțelor, contractelor etc., cad în sarcina epitropului casier și a preotului paroh ca președinte al Consiliului parohial.

Timbrarea se va face conform art. 43 din Legea pentru unificarea contribuțiilor directe și art. 3 din Legea timbrului ca de ex.: pentru lefuri, remunerațiuni, etc., preotului, cantorului, paracliserului, 4%, iar pentru contractările făcute în baza unei licitațiuni sau comande scrise sau verbale la executări de lucrări, transporturi etc. de 1 Leu 40 bani la suta de Lei, plus timbru de factură de 2 Lei la mie sau timbru de chitanță până la suma de 10.000 Lei de 3 Lei ș. a. m. d., conform tabloului taxelor de timbru, publicat în Calendarul eparhial de anul 1936 la pagina 100. Se va mai aplica pe fiecare bucată de chitanță și timbrul de aviație de 2 Lei.

Cluj, la 5 Decembrie 1935.

Consiliul eparhial.

Nr. 7857—1935.

Comunicat oficial.

Congresul național bisericesc a hotărât în legătură cu problema propagandei religioase să îndrume toată preoțimea ca:

a) să aibă în vedere înființarea de cămine și internate, în cari sub supravegherea bisericii să se facă educația tineretului din școale;

b) în fiecare comună acolo unde sunt mai multe școli să se îngrijească de servicii religioase speciale pentru tineret, la cari servicii tineretul să ia parte activă prin cântarea bisericească;

c) pentru intensificarea cercetării bisericii și a înfrumșetării serviciilor dumnezeiești, ceace contribuie la înălțarea și ridicarea sentimentului religios moral al credincioșilor să se înființeze coruri din elevii școalelor primare anume cu scopul ca să cânte la serviciile dumnezeiești în special la Sf. Liturghie.

Ceeace se aduce la cunoștință preoților spre conformare.

Cluj, la 7 Decembrie 1935.

Consiliul eparhial.

POSTA REDACȚIEI

Către colaboratori. Rugăm insistent pe toți cucernicii preoți cari ne trimit dări de seamă despre conferințe și alte fapte bisericești să le scrie cât mai sumar, cel mult 3 file, deoarece spațiul gazetei este prea redus. De asemenea repetăm invitația veche, că articole de altă natură să nu depășească cinci file. Altfel suntem siliți să le scurtăm noi, sau să nu le tipărim de loc.

AVIZ! Au apărut Cărțile de religie pentru cl. V și VI primară, de Dr. A. Buzdug, prof. la Academia teol. din Cluj. Prețul 14 Lei una fiecare. Se pot comanda la Librăria Eparhială din Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 6.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

AVIZ! Subsemnatul aduc la cunoștința O. Domni Preoți, că în atelierul meu de croitorie din Cluj, Str. Regina Maria 48, se confecționează: **REVERENZI PREOȚEȘTI** din stoffe fine, cu prețul dela 1500 Lei; **ORNATE** cu prețul dela 3000 Lei; **PRAPORI** cu prețuri moderate, — precum și **costume bărbătești**.

Rog binevoitorul sprijin al Cu deosebită stimă
On. preoțimi, garantând de confecționarea frumoasă și durabilă.
MIHAIL MUNTEAN,
croitor.